Приложение към т.2 от Становище на БНААП

Предложение на БНААП на конкретни текстове за включване в представения за обществено обсъждане Проект на ЗИДЗЗП, посл.редакция от 10 юни 2025 г.
(предложенията на текстове са маркирани в червено)

§ 12. В глава девета, раздел IV се правят следните изменения и допълнения:

2. Членове 186 – 186а се изменят така:

„Чл. 186. (1) При нарушение на колективните интереси на потребителите квалифицираните организации могат да предявят национален или трансграничен представителен иск за:

1. установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите;

2. средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение, като обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена;

3. средства за правна защита за обезщетяване на причинена колективна вреда в случаите на увреждане на потребители, когато според характера на нарушението техният кръг не може да бъде определен точно, но е определяем.

(2) Колективните интереси на потребителите са общият интерес на потребителите и, особено за целите на средствата за правна защита, интересите на група потребители, които са увредени от едно и също нарушение.

(3) Колективната вреда в случай на увреждане е съвкупността от индивидуалните неблагоприятни последици, претърпени от потребители, без те да са страна в производство за средства за правна защита.

Ал. 3 става ал.4.

……

Чл. 186а. (1) Сдруженията на потребителите, включени в списъка по чл. 186б, ал. 1 и Комисията за защита на потребителите имат право да предявят иск за обезщетяване на вредите, причинени на колективния интерес на потребителите. В тези случаи колективният интерес на потребителите е интересът на всички потребители, различен от сбора от техните индивидуални интереси, от спазване на разпоредите на всички закони, имащи отношение към защита на потребителите.

(2) Искът се предявява по мястото на извършване на нарушението или по постоянния адрес или седалището на ответника и се разглежда по реда на глава тридесет и трета от Гражданския процесуален кодекс.

(3) Съдът присъжда обезщетението на ищеца, като определя размера му по справедливост.

(4) Когато искането за обезщетение е предявено от повече от един ищец, обезщетението се присъжда на всички ищци за общо разпореждане.

(5) Полученото обезщетение може да бъде изразходвано само за защита на интересите на потребителите.

……

§ 31. В Гражданския процесуален кодекс (обн., ДВ, бр. 59 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 50, 63 и 69 от 2008 г., бр. 12, 19, 42, 47 и 82 от 2009 г., бр. 13 и 100 от 2010 г., бр. 5 от 2011 г., бр. 49 и 99 от 2012 г.,
бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 53 и 98 от 2014 г., бр. 50 от 2015 г., бр. 15 и 43 от 2016 г., бр. 8, 13, 63, 86, 96 и 102 от 2017 г., бр. 42 и 65 от 2018 г.,
бр. 38, 83, 98 и 100 от 2019 г., бр. 68, 98 и 110 от 2020 г., бр. 9 и 15 от 2021 г., бр. 15, 62 и 102 от 2022 г., бр. 11, 66, 80, 85 и 102 от 2023 г. и
бр. 39, 57 и 67 от 2024 г.) се правят следните изменения и допълнения:

4. **Заличава се чл.** 237а от проекта относно очевидно неоснователен иск!

„Глава тридесет и трета „а”

Производство по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите

Раздел I

Общи правила

Представителни искове

Чл. 388а. (1) По реда на тази глава се разглеждат национални и трансгранични представителни искове по смисъла на чл. 186 от Закона за защита на потребителите за:

1. установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите;

2. средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение, като обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена;

3. средства за правна защита за обезщетяване на причинена колективна вреда в случаите на увреждане на потребители, когато според характера на нарушението техният кръг не може да бъде определен точно, но е определяем.

(2) Иск по ал. 1 е допустим и когато нарушението е било преустановено преди предявяването му или преди приключване на производството по него.

(3) Самостоятелно предявяване на иск по ал. 1, т. 1 е допустимо и когато е възможно предявяване на иск по ал. 1, т. 2 или т.3.

(4) Когато са съединени искове по ал. 1, т. 1 и т.2 или по т.1 и т.3, за процесуалното положение на потребителите се прилагат правилата за исковете по ал. 1, т. 2 или т.3.

…….

Приложими правила

Чл. 388д. (1) Доколкото в тази глава няма особени правила, правилата на глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 4 от Закона за защита на потребителите.

……..

Раздел III

Представителни искове за средства за правна защита по чл.186, ал.1, т.2 от ЗЗП

(3) Ако в определения срок са се присъединили по-малко от **2** потребители, производството се прекратява.

……..

Раздел IV. Представителни искове за средства за правна защита по чл.186, ал.1, т.3 от ЗЗП.

Конфликт на интереси и източници на финансиране

Чл.388р. Доколкото няма особени правила в този раздел, се прилагат разпоредбите на чл.388и, ал.1-ал.3.

Представителен иск по чл.186, ал.1, т.3 от ЗЗП

Чл. 388с. Представителен иск по чл. 186, ал.1, т.3 от ЗЗП може да бъде предявен в случаите на увреждане от едно и също нарушение, когато според характера на нарушението кръгът на увредените лица не може да бъде определен точно, но е определяем.

Разгласяване на делото

Чл. 388т. (1) След изтичане на срока за отговор на исковата молба в открито заседание съдът определя:

1. съдържанието на информацията за лицата, които е възможно да принадлежат към кръга на увредените потребители;

2. начина за разгласяване на предявяването на иска – колко съобщения, чрез кои медии и в продължение на колко време трябва да бъдат направени;

3. срока, в който потребителите могат изрично да заявят, че не желаят да бъдат обвързани с иска и с евентуално споразумение за доброволно уреждане на спора и свързаните с това последици за тях;

4. посочване, че при успешно разрешаване на иска или при постигнато доброволно уреждане на спора, онези от увредените потребители, които не извършат действието по т.3, могат да се ползват от последиците.

5. изискване към увредените от нарушението потребители, които не пребивават обичайно в държавата на съда, пред който е предявен представителният иск, че следва изрично да изразят съгласието си да бъдат представлявани по този представителен иск, за да бъдат обвързани от неговия резултат, когато е приложимо.

(2) Информацията за потребителите включва най-малко следното:

1. описание на случая на масово увреждане на потребителите от едно и също нарушение и неговите последици;

2. най-общо описание на кръга от увредените потребители с приблизителна оценка за броя им;

3. посочване на последиците по ал. 1, т.3 и т.4;

4. посочване на ограничението спрямо потребителите по ал.1, т.4, че не могат да бъдат представлявани по други представителни искове на същото основание срещу същия търговец, нито могат да предявяват индивидуални искове на същото основание срещу същия търговец, ако се ползват от последиците на решението или на споразумението за доброволно решаване на иска.

5. посочване, че постановено решение не е пречка за претендиране чрез индивидуален или представителен иск на всяко друго допълнително средство за защита, предвидено в българското законодателство и в законодателството на Европейския съюз, което не е било предмет на представителния иск.

6. форма, съдържание, срок и начин, по който изричното заявление по ал.1, т.3 трябва да бъде изпратено до съда;

7. форма, съдържание, срок и начин, по който изричното заявление по ал.1, т.5 трябва да бъде изпратено до съда, когато е приложимо;

8. данни за ищеца;

9. посочване, че присъединилите се потребители по т.5, когато е приложимо, трябва да представят всички документи в подкрепа на своето искане.

Приемане на нови участници и изключване от участие

Чл. 388у. (1) В закрито заседание съдът:

1. приема за участие в процеса други увредени лица, когато е приложимо, организации за защита на увредените лица, които в определения срок са заявили искане за участие в процеса;

2. изключва увредените лица, които в определения срок са заявили, че не желаят да бъдат обвързани с иска и с евентуално споразумение за доброволно уреждане на спора и свързаните с това последиците за тях или ще осъществят защитата си самостоятелно в отделен процес.

(2) Определението, с което се отказва присъединяване на нови участници, когато е приложимо, или изключване от участие, подлежи на обжалване с частна жалба в двуседмичен срок от връчването му.

Споразумение за доброволно уреждане на спора

Чл. 388ф. (1) В открито заседание съдът напътва страните за възможността да се сключи споразумение за доброволно уреждане на спора по представителния иск за средства за правна защита по чл. 186, ал.1, т.3 от ЗЗП.

(2) Когато в двуседмичен срок от напътването ищецът и ответникът заявят, че ще потърсят доброволно уреждане на спора, съдът определя срок, в който да сключат споразумение. В противен случай производството по делото продължава.

(3) Споразумението се сключва между ищеца и ответника в писмена форма и съдържа подходящи начин и срок за уведомяване от ответника на увредените потребители по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5 за условията за изпълнение на средствата за правна защита на колективните интереси на потребителите в случаите на масово увреждане.

(4) Съдът одобрява постигнатото споразумение, ако то не противоречи на закона и добрите нрави, не съдържа неизпълними условия, прекомерни и неоправдани отстъпки, отчита правата и интересите на ищеца, ответника и увредените потребители по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5 и ако чрез включените в него мерки могат да бъдат защитени в достатъчна степен колективните интереси на потребителите. Когато споразумението изчерпва предмета на делото, съдът прекратява производството.

(5) Ищецът и ответникът могат да се откажат от постигнатото споразумение преди неговото одобряване от съда.

(6) Одобреното споразумение има действие за ищеца, за ответника и за увредените потребители по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5, които преди одобряването му не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото.

(7) За споразумението се прилага съответно чл. 388х и чл.388ц.

Съдържание на решението

Чл. 388х. (1) Когато искът е основателен, съдът определя:

1. случая на масово нарушеното законово или договорно задължение;

2. масовото увреждане или другите последици на нарушението;

3. вида на отговорността на ответника, съответно вида на средството за правна защита;

4. срок, начин и условия за изпълнение на средството за правна защита.

(2) Съдът може да постанови средството за правна защита да бъде изпълнено от ответника:

1. пряко на всеки увреден потребител по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5;

2. по специална сметка на общо разпореждане на увредените потребители по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5, посочена от ищеца, в случаите на обезщетение;

3. по сметка на ищеца, предявил иска.

(3) Съдът определя подходящи мерки за обезпечаване изпълнението на задълженията по ал.2, т.1, т.2 и т.3..

(4) Съдът определя подходящи начин и срок за уведомяване на потребителите по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5 за постановеното решение, за последиците за тях, както начин и срок за предявяване на искане за плащане съобразно постановеното по ал.2, ведно с документи, удостоверяващи принадлежност към кръга на увредените потребители. Срокът не може да бъде по-кратък от 90 дни и не по-дълъг от шест месеца от датата на представяне на списъка по чл.388ц, ал.2.

Действие на решението

Чл. 388ц. (1) Решението на съда има действие за ищеца, за ответника и за потребителите по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5.

(2) Към решението на съда се прилага списък на потребителите по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5, представен по начин и в срок, определен от съда.

(3) Постановеното решение не е пречка за претендиране чрез индивидуален или представителен иск на всяко друго допълнително средство, предвидено в българското законодателство и в законодателството на Европейския съюз, което не е било предмет на представителния иск.

(4) За решението се прилагат съответно чл. 386, ал. 3 и 4, чл. 387, ал. 2 и чл. 388, когато е приложимо.

Разпореждане със средството за правна защита, когато е обезщетение

Чл. 388ч. (1) Разпореждането с обезщетението като средство за правна защита се извършва по начин и в сроковете, определени с решението по чл.388х, ал.1 и ал.2 и мерките за обезпечаване на изпълнението на задълженията по чл.388х, ал.3 и чл.388ц, ал.2.

(2) Ако обезщетението по ал.1 се окаже недостатъчно за пълно изплащане на всички увредени потребители, размерите, на които имат право те се намаляват пропорционално.

(3) Останалото неразпределено обезщетение в резултат на давностни срокове или поради непоискване от увредени потребители, след одобрение от съда, се превежда от ответника или от ищеца по специална сметка на Комисията за защита на потребителите.

(4) Неразпределеното обезщетение по ал.3 може да бъде изразходвано само за защита на интересите на потребителите.

Разноски

Чл. 388щ. (1) Потребителите по чл.388т, ал.1, т.4 и т.5 не дължат разноски за производството.

(2) В изключителни случаи съдът може да осъди присъединил се потребител, ако е приложимо, да заплати съответна част от разноските за производството, когато те са причинени в резултат на негово умишлено или небрежно поведение.

(3) Разходите за разгласяването по чл. 388т, ал.1, т.2 и за уведомяването по чл. 388х, ал. 4 са за сметка на ответника, когато искът е уважен изцяло или отчасти, и за сметка на ищеца, когато искът е отхвърлен изцяло.

……..

Изп.директор на БНААП

Богомил Николов